

УДК 81'255.43=:655.41(477)»1880/2014»:82.09Ч.Діккенс

ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ ЧАРЛЗА ДІККЕНСА В УКРАЇНСЬКОМУ ВИДАВНИЧОМУ РЕПЕРТУАРІ

О. С. Левицька

Українська академія друкарства,
вул. Підголоско, 19, Львів, 79020, Україна

Запропоновано історіографічний огляд українських публікацій творів Ч. Діккенса для систематизації відомостей щодо історії видань художніх творів письменника та актуалізації його творчості в сучасній перекладацькій та видавничій діяльності. На основі виявлених бібліографічних джерел проаналізовано звернення до творів класика англійської літератури в різні періоди української історії, здійснено огляд творів Діккенса в репертуарі українських видавництв, а також бібліографічний огляд публікацій перекладів творів Ч. Діккенса в Україні від перших перекладів, опублікованих у 1880-х рр., до найновіших 2014 року.

Ключові слова: Ч. Діккенс, переклад, видання, видавництво, публікація, бібліографічний огляд.

Постановка проблеми. Вивчення творчості представників світового красномовного письменства невід'ємно пов'язане з їхніми перекладами та виданнями мовою реципієнта. Історіографічні, перекладознавчі та історико-літературні дослідження послуговуються результатами суміжних галузей, що оприявляють вагомні аспекти досліджуваного об'єкта, на матеріалі яких ґрунтується не лише наукова рецепція, а й видавнича практика. Англійському письменнику Чарлзу Діккенсу пощастило на дослідницьку увагу з погляду історії літератури, компаративістики, мовознавчих аспектів. До перекладів його художньої спадщини долучалися в різний час: Іван Франко, Ольга Косач-Кривинюк, Леся Українка, Євген Олесницький, Микола Іванов, Юрій Лісняк, Софія Куликівна, Мар Пінчевський, Вероніка Черняхівська, Василь Лісовий, Ростислав Доценко, Олександр Мокровольський, Іван Андрусак та інші. На сьогодні далеко не усі переклади побачили світ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Одне з перших досліджень перекладів українською мовою творів Ч. Діккенса зробив Д. Хомчук у статті «Чарлз Діккенс українською мовою» (1983) [1]. До аналізу окремих перекладів творів Діккенса зверталися й сучасні дослідники: Роксолана Зорівчак [2–3], Оксана Семеніхіна [4–5]. 2007 року Лілія Богачевська присвятила дисертаційне дослідження вивченню доробку Чарлза Діккенса крізь призму творчого засвоєння в українській літературі, зокрема рецепції творчого доробку письменника українським літературознавством другої половини XIX–XX ст., а також типологічним спільностям і відмінностям між англійським прозаїком та українськими письменниками XIX — поч. XX ст. [6].

Мета статті. У дослідженні запропоновано історіографічний огляд публікацій українських перекладів творів англійського письменника з метою систематизації бібліографічних відомостей з історії видань Діккенсових художніх

творів, а також актуалізації сучасної перекладацької діяльності та видавничої практики щодо творчості класика англійської літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як засвідчують численні літературні джерела середини та другої половини XIX ст., знайомство українців із творчістю Ч. Діккенса, як і з багатьма іншими авторами світової літератури, починалося переважно з іншомовних перекладів — російських, польських чи німецьких, перші ж українські переклади творів Діккенса з'явилися лише в 1880-х роках. Російські переклади побачили світ у Петербурзі значно раніше, вже наприкінці 1830-х років, і до 1860-х багато творів письменника уже було перекладено. Зокрема, як зазначає Д. Хомчук, Т. Шевченко та його оточення, перебуваючи в Петербурзі, читали російські переклади романів Ч. Діккенса: «Життя та пригоди Ніколаса Нікклбі» та «Девід Копперфілд» (про читання «Ніколаса Нікклбі» з друзями Т. Шевченко розповідає в автобіографічній повісті «Художник» (1856 р.); згадка про публікацію роману «Девід Копперфілд» в «Отечественных записках» є в повісті «Близнюки» (1855 р.) [1, с. 55]. Окремі російські переклади поширювалися на території України, тому були доступними для українських читачів, особливо на теренах Російської імперії.

Інша можливість ознайомлення з творчістю Діккенса того періоду на західноукраїнських землях відбулася за посередництвом польських перекладів (перші переклади польською з'явилися у середині 1840-х рр.). Проте значно доступнішими для західних земель були німецькомовні. Зокрема, І. Франко, як стверджує Р. Зорівчак, уперше читав «Посмертні записки Піквікського клубу» Ч. Діккенса саме у німецькому перекладі [3].

Українською вперше твори Чарлза Діккенса побачили світ у Львові в 1880-х: 1882 року в перекладі Івана Белея опубліковано «Новорічні дзвони» (див.: Бібліографічний список видань творів Ч. Діккенса наприкінці статті, далі [Б.с., № позиції]) [Б.с., 1]; 1884 го — повість «Два міста» [Б.с., 2]. 1891 року в тій-таки серії «Бібліотека найзнаменитіших повістей» (додаток до газети «Діло») опубліковано переклад роману «Пригоди Олівера Твіста» [Б.с., 3]. Як зазначає М. Москаленко в «Нарисах з історії українського перекладу» [7, с. 168], 1886 року в літературно-науковому додатку до тижневика «Батьківщина» опубліковано повість «Святий Вечір» (під такою назвою вийшла Діккенсова «Різдвяна пісня у прозі»), переклад якої здійснив відомий правник, літератор, редактор і видавець Євген Олесницький. Найімовірніше, як вважають дослідники, переклад було здійснено не з оригіналу, а з німецького перекладу.

У час, коли в самій Англії популярність Діккенса упала до найнижчого рівня, в Україні інтерес до творчості цього англійського письменника дещо активізувався, особливо в період українського відродження 1920–1930-х рр. — це обумовлено низкою об'єктивних чинників, зокрема, формуванням ґрунтовної школи перекладу в Україні. З'являються нові переклади «Різдвяної пісні в прозі, або Різдвяного оповідання з привидами»: 1918 р. — у перекладі Ольги Косач-Кривинюк (з допомогою Лесі Українки) [Б.с., 4], 1923 р. — у перекладі Надії Суровцевої [Б.с., 5], 1924 р. — у перекладі Софії Куликівної під назвою «Різдвяна ніч» [Б.с., 7].

Окремої уваги заслуговує перекладацький доробок Вероніки Черняхівської: у «Державному видавництві України» вийшов з друку неперевершений, як вважають дослідники-перекладознавці, переклад роману «Олівер Твіст» [Б.с., 8], який згодом у нових редакціях перевидавали 1963 р. [Б.с., 21] та 1993 р. у «Веселці» [Б.с., 31]; було розпочато переклад «Девіда Копперфілда», проте він так і не побачив світ — керівництво видавництва не затвердило угоди на його видання [8].

Найбільш плідними в історії української перекладної діккенсіани були кінець 1920-х — 1930-ті рр.: Микола Іванов переклав два знакові у творчості Діккенса твори — «Домбі і син» [Б.с., 10] та «Посмертні записки Піквікського клубу»: опубліковано 1927 р. у Харкові [Б.с., 9], через 10 р. книгу перевидано у серії «Шкільна бібліотека» [Б.с., 15]; у Західній Україні уривки цього роману опубліковано в львівському журналі сатири і гумору «Зиз» [Б.с., 11] у перекладі Е. Реп'яха; з'являються нові переклади «Олівера Твіста» Н. Сельського (псевдонім Б. Грінченка) [Б.с., 12] та «Повісті про двоє міст» Миколи Сагарди [Б.с., 13], «Тяжкі часи» Костянтина Шмиговського [Б.с., 14]; було здійснено два видання «Девіда Копперфілда» в перекладі Юрія Корецького: 1936 р. — скорочене у дитячому видавництві, й 1937 р. — повний переклад [Б.с., 16].

Поодинокими є звернення українських перекладачів та видавців до творів Діккенса у наступні десятиліття. У 1950-ті в Україні видано Діккенса мовою оригіналу — для учнівської молоді, що вивчає англійську видавці запропонували «Мартіна Чезлвіта» [Б.с., 19]. Водночас упродовж 1957–1963 рр. у московському Державному видавництві художньої літератури виходить з друку зібрання творів Чарлза Діккенса в 30-ти томах [Б.с., 20]: спершу накладом 600 тис. (перші 12 томів), а поступово наклад зменшився до майже 400 тис. примірників. Сьогодні це зібрання творів складає основний фонд видань Діккенса у багатьох бібліотеках України. Останні томи цього зібрання виходили в час святкування 150-річчя від дня народження письменника. Певною мірою ювілейна дата активізувала видання Діккенса і в Україні — 1963 року О. Терех здійснив нову редакцію перекладу «Олівера Твіста» В. Черняхівської [Б.с., 21].

1970 р. в Україні з'явився другий переклад роману «Тяжкі часи», який здійснив Юрій Лісняк — роман вийшов друком у серії «Вершини світового письменства» у видавництві «Дніпро» [Б.с., 22]. У цій же серії 1987 року побачив світ роман «Пригоди Олівера Твіста» у перекладі Мара Пінчевського, Г. Пінчевської-Чекаль та Олександра Тереха [Б.с., 28]. 1986 року у видавництві «Веселка» вийшов роман «Великі сподівання» в перекладі Ростислава Доценка [Б.с., 25], а також до «Книги пригод» того-таки видавництва увійшло оповідання «Спійманий на гарячому» в перекладі Олександра Мокровольського [Б.с., 26]. Серед знакових видань Ч. Діккенса для дітей варто згадати гарно ілюстроване видання казки «Чарівна кісточка», переклад якої здійснила Ольга Ночева, видане у «Веселці» 1979 року [Б.с., 24]. Тоді ж переклад цієї казки на засланні здійснив дисидент, організатор самвидаву, філософ і перекладач Василь Лісовий, проте його переклад «Чародійної риб'ячої кістки» не побачив світ.

У 1970–1980-х твори Ч. Діккенса в Україні видавали також у російських перекладах: так, у перекладі Олександри Кривцової в київському «Дніпрі» та харківському «Прапорі» вийшли з друку романи «Домбі і син» (1978) [Б.с., 23] та «Життя Девіда Копперфільда» (переклад спільно з Євгенієм Ланном, 1986) [Б.с., 26].

Окремо варто згадати українські переклади творів Діккенса, які виходили з друку за кордоном, в еміграції. У рубриці каталог книгарні «Свобода» щоденної однойменної газети (Нью-Джерсі, США) зафіксовано два видання оповідання Діккенса «Цвіркун домашнього вогнища»: 1924 року — «Сверщок на печі: домашня казка», видана у Відні як навчальне видання з детальною розповіддю про автора [Б.с., 6]; 1951 року — «Цвіркун у запічку» [Б.с., 18], видання перекладу Надії Суворцевої 1923 року (без зазначення імені перекладача). Зберігається у фондах бібліотек також видання «Давіда Копперфільда» (у 3-х томах), здійснене в Авгсбургу 1948 року [Б.с., 17].

Незалежна Україна має незначні досягнення в представленні творчості Ч. Діккенса українською мовою, небагато зроблено нових перекладів уже перекладених творів і майже не змінилася добірка творів для перекладу. Передусім це «Різдвяні повісті» й кілька програмових романів: «Пригоди Олівера Твіста», «Великі сподівання», «Домбі і син» — те, що найбільше запотребуване широкою аудиторією читачів.

Твори Діккенса, безумовно, є в масштабних серіях світової класики. У серії «Шкільна бібліотека» видавництва «Дніпро» 1991 року перевидано роман «Домбі і син» у перекладі Миколи Іванова за редакцією Марії Габлевич [Б.с., 29]. До «Шкільної бібліотеки» видавництва «Веселка» 1993 року включено «Пригоди Олівера Твіста» в перекладі Вероніки Черняхівської [Б.с., 31]. До «Бібліотеки світової літератури» створеного в незалежній Україні видавництва «Фоліо» увійшли романи «Великі сподівання» [Б.с., 33] та «Олівер Твіст» [Б.с., 46], «Посмертні записки Піквікського клубу» [Б.с., 34].

Кілька видавництв видали для дітей «Різдвяну пісню у прозі» (з різними назвами у різних перекладах окремо й у збірниках): київське видавництво «Школа» у перекладі Івана Андрусяка (збірки «Різдвяні історії» [Б.с., 36]; львівське видавництво «Червона Калина» у перекладі Софії Куликівної [Б.с., 37], тернопільське видавництво «Навчальна книга — Богдан» та київське «Веселка» у перекладі Олександра Мокровольського (2007 р.) [Б.с., 38]; перевидання 2009 р. [Б.с., 40] та 2012 р. [Б.с., 45]). Значно рідше публікують оповідання «Ялинка»: у перекладі О. Мокровольського воно вміщено в уже згаданих виданнях «Різдвяних повістей», у перекладі Наталії Кошмаренко опубліковано в журналі «Всесвіт» [Б.с., 32] та у збірнику «Улюблені зимові свята» видавництва «Школа» [Б.с., 39].

Твори Діккенса у скороченому варіанті подані в шкільних хрестоматіях (майже незмінно «Різдвяна пісня у прозі» і, залежно від чинної навчальної програми зі світової літератури, уривки з «Домбі і сина», «Олівера Твіста» чи «Великих сподівань»). Сьогодні повернуто громадськості й давні надбання перекладу — 2008 року в 51-му (додатковому) томі до зібрання творів Івана Франка в

50-ти томах уперше опубліковано переклади двох вставних новел Ч. Діккенса із «Посмертних записок Піквікського клубу» («Оповідання мандруючого актора» та «Рукопис божевільного») [Б.с., 43]. Перекладознавець Р. Зорівчак припускає, що «...для перекладу І. Франко використовував німецький текст, адже в 1876 р. він ще не володів вільно англійською мовою. Однак переклади вражають правильністю відтворення оригіналів» [3]. Дослідниця також стверджує: «Оскільки перший опублікований переклад твору Ч. Діккенса українською мовою «Святий Вечір» Є. Олесницького датується 1880 роком, Франко є першим перекладачем творів Ч. Діккенса українською мовою, і не його вина, що переклади новел було опубліковано лише 2008 року — 135 років вони пролежали в архіві» [3].

Новим явищем у представленні творів Діккенса є інсценівка оповідання «Цвіркун на запічку» (Казка про сімейне щастя в II частинах), яку здійснив Юрій Издрік для Чернігівського молодіжного театру 1993 року. Постановку називали невдалою, а Издріків переклад «хімерним». Текст інсценівки опублікований на сайті театру [Б.с., 30], окремим виданням його не було видано. Не оминув також творчості Діккенса і розвиток електронного книговидання. 2006 року в МА «Наш формат» видано аудіокнигу «Пригоди Олівера Твіста» [Б.с., 36]. За типологічною ознакою серед сучасних українських перекладів домінують власне переклади. Для прикладу, із шести перекладів «Різдвяної пісні у прозі» — усі за жанром є перекладами. Жанри адаптації, переспіву, властиві для російських чи українських перекладів Діккенса в XIX ст. та першій половині XX ст., сьогодні перемістилися в інші мистецькі площини: кіно, анімацію, театр тощо.

2011–2012 рр., з нагоди святкування 200-річчя від дня народження письменника, українська діккенсіана дещо активізувалася: свої видання запропонували читачам одразу кілька видавництв. «Махаон-Україна» випустило у світ збірку «Різдвяна ялинка» [Б.с., 41], до якої увійшли, крім однойменного оповідання, знаменита «Різдвяна пісня у прозі». Твори видані в перекладі Олександра Мокровольського зі вступним словом про Чарлза Діккенса і його творчість, розповіддю про вікторіанське Різдво, а також вступним словом від відомого австралійського художника Роберта Інґпена, ілюстрації якого супроводжують тексти Діккенса. Роботи цього всесвітньовідомого художника прикрашають не одну дитячу книгу видавництва «Махаон-Україна», є впізнаваними, вдало передають дух Діккенсових творів. Наприкінці 2011 р. «Видавництво Старого Лева» також запропонувало нове видання «Різдвяної пісні у прозі» у серії «Вічні історії» [Б.с., 42]. Повість вийшла в перекладі Івана Андрусіяка з ілюстраціями Ростислава Попського. Перевидання цієї книги з кольоровими ілюстраціями було здійснено вже наступного ювілейного року [Б.с., 47], а 2014 р. книгу перевидано в новому художньому оформленні Творчої майстерні «Аграфка» [Б.с., 48]. Двомовне видання з паралельним текстом українською та англійською мовами підготувало видавництво «Грамота» [Б.с., 44].

Висновки. Здійснений огляд української видавничої діккенсіани засвідчує не лише перманентне звернення до окремих художніх творів письменника,

а й незаповнені прогалини, над якими ще варто попрацювати українським перекладачам та видавцям. Хоч окремі дослідники стверджують, що «з Діккенса перекладено дуже багато», а «деякі твори існують в шести перекладах («Різдвяна пісня в прозі»), трьох — «Пригоди Олівера Твіста», двох — «Тяжкі часи» [4], варто зауважити, що кількість перекладів одного твору свідчить швидше про недосконалість уже здійснених, втрату актуальності якогось із них (адже окремі з них були зроблені століття тому або за іншої ідеології, що певною мірою позначилася на перекладі) або прагнення до найбільшої відповідності оригіналові й сучасному читачеві. Співіснування в одному літературно-видавничому просторі навіть шести перекладів «Різдвяної пісні у прозі» не виключає її нового перекладу, переспіву чи переказу. Стосовно кількості перекладених творів цілком не можна погодитися. У громадських бібліотеках ще довго пропонуватимуть читати переклади як окремих творів Діккенса, так і зібрання творів у 30-ти томах російською мовою — з 15-ти романів Ч. Діккенса, численних оповідань, казок та кількох п'єс українською перекладено лише незначну частину. Український читач усе ще чекає на переклад українською «Крихітки Дорріт», «Ніколаса Ніклбі» та інших творів, сучасні переклади та видання «Девіда Копперфільда»; діти — на «Чарівну кісточку»; наукові бібліотеки — на вибрані твори Діккенса в українському перекладі; сучасні технології — на інтерактивну «Різдвяну пісню у прозі» чи якісні аудіокниги. Свого часу Леся Українка, М. Драгоманов та І. Франко закликали до перекладу та друкування Діккенсових творів, сьогодні чинники змінилися, а потреба в сучасному україномовному Діккенсові залишається актуальною.

Бібліографічний список видань творів Чарлза Діккенса

1. Діккенс К. Новорічні дзвони: повістка Кароля Диккенса (з англійського) / Кароль (Чарльз) Діккенс. — Львів : Накладом ред. «Дѣла». Друк. Т-ва им. Шевченка. Під зарядом К. Беднарского, 1882. — 92 с. — (Лит. додаток «Дѣла»: Б-ка найзнаменитіших повістей / [під ред. В. Барвіньского] ; Т. 8).
2. Діккенс Ч. Два міста : повість англійска Кароля Диккенса. — Львів : Накладом ред. «Дѣла». Друк. Т-ва им. Шевченка. Під зарядом К. Беднарского, 1884. — 359 с. — (Лит. додаток «Дѣла» : Б-ка найзнаменитіших повістей / [під ред. И. Белея] ; Т. 16).
3. Діккенс Ч. Олівер Твіст. Повѣсть / Чарлз Діккенс. — Львов, 1891. — Т. 40. — [без зазначення імені перекладача].
4. Діккенс Ч. Різдвяна пісня в прозі, або Різдвяне оповідання з привидами / Чарлз Діккенс ; переклала О. Кривинюк [О. П. Косач-Кривинюк]. — Катеринослав : Слово, 1918. — 96 с. ; мал.
5. Діккенс Ч. Цвіркун у запічку : Святочна казка / Чарльз Дікенс ; [перекл. Н. Суровцевої]. — Київ ; Львів ; Відень : Чайка, 1923.
6. Діккенс Ч. Свершок на печі : домашня казка / Чарльз Дікенс ; пер. з англ. — Відень : В-во А. Амонеста, 1923. — 133 с. — (Серія англійських клясиків ; ч. 1).
7. Діккенс Ч. Різдвяна ніч / Чарлз Діккенс ; переклад С. Куликівна. — Львів : Просвіта, 1924.

8. Діккенс Ч. Олівер Твіст / Ч. Діккенс ; пер. з англ. В. Черняхівської. — К. : ДВУ, 1929. — 592 с.
9. Діккенс Ч. Посмертні записки Піквікського клубу / Чарлз Діккенс ; пер. з англ. М. Іванов. — Харків : ДВУ, 1929. — 463 с.
10. Діккенс Ч. Домбі і син / Ч. Діккенс ; пер. з англ. М. Іванова ; вступ. ст. П. Державіна. — Харків ; Київ : ДВУ, 1930. — 752 с.
11. Діккенс Ч. Клуб Піквіка : [уривки з роману] / Чарлз Діккенс ; перекл. Е. Ріп'ях // Зиз. — 1930. — Ч. 9; Ч. 11.
12. Діккенс Ч. Олівер Твіст / Ч. Діккенс ; вст. стаття і переказ А. Сельського. — Харків ; Київ : Книгоспілка, 1930. — 242 с.
13. Діккенс Ч. Повість про двоє міст / Ч. Діккенс ; пер. з англ. М. Сагарди. — Харків ; Київ : Книгоспілка, 1930. — 248 с.
14. Діккенс Ч. Тяжкі часи / Ч. Діккенс ; пер. з англ. К. Шмиговського. — Харків ; Київ : Книгоспілка, 1930. — 268 с.
15. Діккенс Ч. Посмертні записки Піквікського клубу / Чарлз Діккенс ; пер. з англ. М. Іванов. — Харків : [Одеса] : Дитвидав ЦК ЛКСМУ, 1937. — 608 с. — (Серія «Шкільна бібліотека»).
16. Діккенс Ч. Історія особистих пригод, переживань і спостережень Даведа Копперфельда молодшого родом з «Блендерстонських Граків» (яку він зовсім не призначав для друку) / Чарльз Діккенс ; пер. з англ. Юрія Корецького. — К. : Молодий більшовик, 1937. — 895 с.
17. Діккенс Ч. Давід Копперфільд : роман на 3 томи / Чарльз Діккенс. — Авгсбург : Пу-Гу, 1948.
18. Діккенс Ч. Цвіркун у запічку : Святочна казка / Чарльз Діккенс ; з передм. О. Грицяя. — Київ ; Львів ; Відень : Чайка [Друк. Х. Райсера Синів], 1951. — 122 с.
19. Діккенс Ч. Мартін Чезлвіт = Martin Chuzzlewit / Чарльз Діккенс. — К. : Радянська школа, 1954. — 134 с. — (Бібліотека учня (англ. мовою)).
20. Діккенс Ч. Собрание сочинений : в 30 т. / Чарльз Діккенс. — Москва : Государственное издательство художественной литературы, 1957–1963.
21. Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста : роман : для дітей середнього і старшого віку / Чарльз Діккенс ; пер. з англ. В. Черняхівської. — К. : Дитвидав, 1963. — 443 с. : іл.
22. Діккенс Ч. Тяжкі часи : роман / Чарльз Діккенс ; перекл. з англ. Ю. Лісняк. — К. : Дніпро, 1970. — 302 с. — (Серія «Вершини світового письменства»).
23. Діккенс Ч. Домби и сын : роман / пер. с англ. А. В. Кривцовой. — К. : Дніпро, 1978. — 501 с. : іл. — (Серія «Школьная библиотека»).
24. Діккенс Ч. Чарівна кісточка : казка / Ч. Діккенс ; переказ з англ. О. Ночевої ; мал. Н. Котел та І. Вишинського. — К. : Веселка, 1979. — 23 с. : іл.
25. Діккенс Ч. Великі сподівання : роман / Чарльз Діккенс ; перекл. з англ. Р. Доценко. — К. : Веселка, 1986. — 477 с. : іл.
26. Діккенс Ч. Спійманий на гарячому / Діккенс Чарльз ; перекл. з англ. О. Мокровольського / Книга пригод : повісті та оповідання : для дітей середнього шкільного віку. — К. : Веселка, 1986. — С. 63–85.

27. Діккенс Ч. Жизнь Дэвида Копперфилда, рассказанная им самим : роман / Чарлз Діккенс ; пер. с англ. А. В. Кривцовой, Е. Ланна. — Харків : Прапор, 1986. — 823 с.
28. Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста : роман / Чарлз Діккенс ; переклад. М. Пінчевський, Г. Пінчевська-Чекаль, О. Терех. — К. : Дніпро, 1987. — 423 с. : іл. — (Серія «Вершини світового письменства»; т. 60).
29. Діккенс Ч. Домбі і син : роман / Чарлз Діккенс ; пер. з англ. Микола Іванов ; за ред. Марії Габлевич. — К. : Дніпро, 1991. — 880 с. : портр.
30. Діккенс Ч. Цвіркун на запічку. Казка про сімейне щастя в II частинах [Електронний ресурс] / Ч. Діккенс ; перекл. Іздрика // Чернігівський молодіжний театр. — Режим доступу: <http://www.mtch.com.ua/ukr/books/cricket.htm>.
31. Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста : роман : для середнього і старшого шкільного віку / перекл. з англ. В. Черняхівської ; передм. Н. Жлуктенко ; мал. Д. Крукшенка. — 2-ге вид. — К. : Веселка, 1993. — 428 с. : іл.
32. Діккенс Ч. Різдвяна ялинка : есе / перекл. з англ. Н. Кошмаренко // Всесвіт. — 1999. — № 1.
33. Діккенс Ч. Великі сподівання : роман / Чарлз Діккенс ; перекл. з англ. Р. Доценко ; іл. Л. Чайка ; передм. та прим. Н. Білик. — Харків : Фоліо, 2003. — 475 с. : іл., портр.
34. Діккенс Ч. Посмертні записки Піквікського клубу / Чарлз Діккенс. — К. : Фоліо, 2003. — 477 с.
35. Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста [Електронний ресурс] : аудіокнига / Чарлз Діккенс. — К. : Книга вголос ; МА «Наш Формат», 2006. — 2 електрон. опт. диски (CD-ROM). — 21 год. 30 хв.
36. Різдвяні історії / упоряд. та передм. І. Андрусяка ; іл. В. Дунаєвої. — К. : Школа, 2007. — 256 с. : іл.
37. Діккенс Ч. Різдвяна пісня у прозі. Святочна повість з привидами / Чарльз Діккенс ; пер. С. Куликівни. — Львів : Червона Калина, 2007. — 140 с. — (Серія «Світ шкільної читанки». Кн. 20).
38. Діккенс Ч. Різдвяні повісті / Чарлз Діккенс ; перекл. з англ. О. Мокровольський. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан ; К. : Веселка, 2007. — 464 с. — (Б-ка світової л-ри для дітей у 100 томах «Світовид»).
39. Діккенс Ч. Різдвяна ялинка : уривки / Чарлз Діккенс ; перекл. з англ. Н. Кошмаренко // Улюблені зимові свята. — К. : Школа, 2008. — С. 199–124.
40. Діккенс Ч. Різдвяні повісті / Чарлз Діккенс ; перекл. з англ. О. Мокровольський. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан ; Київ : Веселка, 2009. — 464 с. — (Б-ка світової л-ри для дітей у 100 томах «Світовид»).
41. Діккенс Ч. Різдвяна ялинка / Чарлз Діккенс ; переклад з англ. О. Мокровольський ; худ. Р. Інґпен. — Харків : Махаон-Україна, 2011. — 208 с.
42. Діккенс Ч. Різдвяна Історія : [для середнього шкільного віку] / Чарльз Діккенс ; пер. з англ. Івана Андрусяка ; [ілюстр. Ростислава Попського]. — Львів : В-во Старого Лева, 2011. — 160 с. : іл. — (Серія «Вічні історії»).
43. Діккенс Ч. Повістки і новели [Оповідання вандруючого актора. Рукопис божевільного] / Чарлз Діккенс ; [перекл. Івана Франка] // Франко І. Я. До-

- даткові томи до Зібрання творів у п'ятдесяти томах / І. Я. Франко ; редкол. М. Г. Жулинський (голова) [та ін.]. — К. : Наукова думка, 2008. — Т. 51 : Прозові переклади, 1876–1912 / ред. Є. К. Нахлік. — С. 696–710.
44. Діккенс Ч. Різдвяна пісня в прозі / Чарльз Діккенс ; пер. О. Мокровольського ; [іл. В. І. Бариби] = A Christmas carol in prose / Charles Dickens : святочна повість із Духами. — К. : Грамота, 2012. — 158 с.
45. Діккенс Ч. Різдвяні повісті / Чарльз Діккенс ; перекл. з англ. О. Мокровольський. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан ; К. : Веселка, 2012. — 464 с. — (Б-ка світової л-ри для дітей у 100 томах «Світовид»).
46. Діккенс Ч. Олівер Твіст : роман / Чарльз Діккенс ; пер. з англ. В. Черняхівської ; [передм. та прим. Н. Д. Білик]. — Харків : Фоліо, 2012. — 378 с.
47. Діккенс Ч. Різдвяна Історія : [для середнього шкільного віку] / Чарльз Діккенс ; пер. з англ. Івана Андрусика ; [ілюстр. Ростислава Попського]. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2012. — 160 с. : іл. — (Серія «Вічні історії»).
48. Діккенс Ч. Різдвяна Історія : [для середнього шкільного віку] / Чарльз Діккенс ; пер. з англ. Івана Андрусика ; [ілюстрації Ростислава Попського ; обкл. форзац. Романа Романишин, Андрій Лесів]. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 162 с. — (Серія «Дивовижні світи»).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хомчук Д. М. Чарльз Діккенс українською мовою / Д. М. Хомчук // Радянське літературознавство. — 1983. — № 2. — С. 54–59.
2. Зорівчак Р. П. Іван Франко як поцінувач і перекладач англійської літератури: перспективи майбутніх досліджень [Електронний ресурс] / Р. П. Зорівчак. — К., 2011. — 20 лютого. — Режим доступу : <http://anvsu.org.ua/index.files/Articles/Anglophone%20Literature.htm>.
3. Зорівчак Р. П. Іван Франко — перекладач [Електронний ресурс] / Роксолана Зорівчак. — Львів. — [поновл. вар. 15.01.2013]. — Режим доступу : http://www.lnu.edu.ua/faculty/inomov.new/ukrainian/franko_zorivchak.htm.
4. Семеніхіна О. Значущі власні назви як перекладознавча проблема (На матеріалі творів Чарльза Діккенса «The Adventures of Oliver Twist» і «Hard Times» та їх перекладів українською мовою) / О. Семеніхіна // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Т. ССXLVI. — Львів, 2003. — С. 413–420. — (Праці Філол. секції).
5. Семеніхіна О. С. До проблеми поняття «рецепція» в перекладознавстві / О. С. Семеніхіна // Науковий вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. — 2009. — № 6. — С. 462–464.
6. Богачевська Л. О. Чарльз Діккенс і українська література : проблеми рецепції і типології : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Лілія Орестівна Богачевська ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. — Тернопіль, 2007. — 20 с.
7. Москаленко М. Нариси з історії українського перекладу / Михайло Москаленко // Всесвіт. — 2006. — № 3/4. — С. 154–171.
8. Хорунжий Ю. Вероніка Черняхівська: Зрубана гілка дерева Старицьких [Електронний ресурс]. — В кн.: Шляхетні українки: есеї-парсуни / Юрій Хорунжий. — Режим доступу : http://ukrlife.org/main/minerva/parsuny_chern.htm.

REFERENCES

1. Chomchuk D. (1983), Charles Dickens in Ukrainian, Soviet history of literature, No. 2, pp. 54–59.
2. Zorivchak R. (2011), Ivan Franko as an evaluator and translator of British literature: prospects of future researches, available at: <http://anvsu.org.ua/index.files/Articles/Anglophone%20Literature.htm> (accessed 10 January 2015).
3. Zorivchak R. (2005), Ivan Franko as a translator, available at: http://www.lnu.edu.ua/faculty/inomov.new/ukrainian/franko_zorivchak.htm (accessed 10 January 2015).
4. Semenikhina O. (2003), Speaking names as a problem of translation (based on Ch. Dickens' works "The Adventures of Oliver Twist" and "Hard Times" and their translations into Ukrainian), The Shevchenko Scientific Society papers, T.CCXLVI, pp. 413–420.
5. Semenikhina O. (2009) On the problem of the concept of "reception" in translation studies, The Lesja Ukrainka Volyn National University scientific herald, No.6, pp. 462–464.
6. Bohachevska L. O. (2007), Charles Dickens and Ukrainian literature: the problem of reception and typology : The thesis for the scholarly degree of Candidate of Philology in specialty 10.01.05, The V.Gnatjuk Ternopil national pedagogical university press, Ternopil.
7. Moskalenko M. (2006), Essays on the History of the Ukrainian translation, Universe, No.3/4, pp. 154–171.
8. Horunzhyi Ju. Veronika Chernjakhivska — the felled branch of the Starytskyis' family tree, available at: http://ukrlife.org/main/minerva/parsuny_chern.htm.

TRANSLATIONS OF THE WORKS BY CH. DICKENS
IN THE UKRAINIAN PUBLISHING REPERTOIRE

O. S. Levytska

*Ukrainian Academy of Printing,
19, Pidholosko St., Lviv, 79020, Ukraine
oksana_levytska@ukr.net*

The historiographical review of the Ukrainian publications by Ch. Dickens has been proposed to systematize the knowledge on the history of the author's literary publications and to actualize his creative work in the modern translation and publishing activity. Based on the revealed bibliographical sources, the address to the works by the classic of the English literature in various periods of the Ukrainian history has been analyzed, and the review of Ch. Dickens' works in the Ukrainian publishing repertoire has been done together with the bibliographical review of the translated publications of his works in Ukraine from the first ones in the 1880s to the newest in 2014.

Keywords: *Ch. Dickens, translation, publication, publisher's, bibliographical review.*

Стаття надійшла до редакції 26.11.2014.

Received 26.11.2014.